

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 4Cdo/179/2017
Identifikačné číslo spisu: 1414210668
Dátum vydania rozhodnutia: 26.09.2018
Meno a priezvisko: JUDr. Edita Bakošová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2018:1414210668.2

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne WIBAX, spol. s r. o., so sídlom v Bratislave, Vrakunská 29, IČO: 31 324 967, zastúpenej advokátkou kanceláriou Jarabica, s. r. o., so sídlom v Bratislave, Kutlíkova 17, IČO: 47 454 831, proti žalovanému W., bývajúcemu v J., o obnovu konania, vedenom na Okresnom súde Bratislava IV pod sp. zn. 23 C 170/2014, o dovolaní žalobkyne proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave z 30. septembra 2015 sp. zn. 14 Co 347/2015 a uzneseniu Krajského súdu v Bratislave z 31. augusta 2016 sp. zn. 4 Co 308/2016, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovaný má nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava IV uznesením z 11. júna 2015 č. k. 23 C 170/2014-60 nepriznal žalobkyni oslobodenie od súdnych poplatkov. V odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že žalobkyňa nepreukázala, že spĺňa podmienky pre priznanie oslobodenia od platenia súdnych poplatkov v zmysle § 138 ods. 1 zákona č. 99/1963 Zb. Občianskeho súdneho poriadku v znení neskorších predpisov (ďalej len „O.s.p.“) a dodal, že okolnosti spočívajúce v tom, že podnikateľ nie je pri svojej podnikateľskej činnosti úspešný a nedosahuje zisk, nemôžu byť dôvodom pre oslobodenie od súdnych poplatkov a takouto formou úľav z poplatkovej povinnosti nemožno prenášať podnikateľské riziko na štát.

2. Krajský súd v Bratislave na odvolanie žalobkyne uznesením z 30. septembra 2015 sp. zn. 14 Co 347/2015 napadnuté uznesenie súdu prvej inštancie potvrdil ako vecne správne podľa § 219 ods. 1 O.s.p. V odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že dôvody uvedené v uznesení súdu prvej inštancie považuje za relevantné a dodal, že žalobkyni by nebolo možné priznať oslobodenie od súdnych poplatkov ani za predpokladu relevantného preukázania, že to jej pomery odôvodňujú, a to z dôvodu, že v danom prípade ide o zrejme bezúspešné uplatňovanie alebo bránenie práva, pretože na základe v žalobe uvádzaných skutočností nie sú splnené podmienky pre úspešné podanie žaloby na obnovu konania a okrem toho bol tento opravný prostriedok podaný po uplynutí trojmesačnej prekluzívnej lehoty na jeho podanie.

3. Okresný súd Bratislava IV uznesením z 10. mája 2016 č. k. 23 C 170/2014-75 konanie zastavil a rozhodol, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania. Svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že po nadobudnutí právoplatnosti rozhodnutia, ktorým v prejednávanej veci nebolo žalobkyni priznané oslobodenie od súdnych poplatkov, vyzval žalobkyňu na zaplatenie súdneho poplatku za žalobu na obnovu konania vo výške 99,50 eur podľa položky 16 Sadzobníka súdnych poplatkov, ktorý je prílohou zákona č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdnych poplatkoch“), a poučil ju o následkoch jeho nezaplatenia. Keďže súdny poplatok v súdom stanovenej lehote zaplatený nebol, konanie v zmysle § 10 ods. 1 zákona o súdnych poplatkoch zastavil. O trovách konania rozhodol podľa § 146 ods. 1 písm. c/ O.s.p.

4. Krajský súd v Bratislave na odvolanie žalobkyne uznesením z 31. augusta 2016 sp. zn. 4 Co 308/2016 napadnuté uznesenie súdu prvej inštancie potvrdil ako vecne správne podľa § 387 ods. 1 a 2 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilného sporového poriadku v znení neskorších predpisov (ďalej len „C.s.p.“) a rozhodol, že žalovaný nemá nárok na náhradu trov odvolacieho konania. V odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že v procesnom postupe súdu prvej inštancie nezistil žiadne pochybenia a dospel k záveru, že za danej procesnej situácie iný postup než rozhodnutie o zastavení konania neprichádzal do úvahy a odvolacie námietky žalobkyne správnosť napadnutého rozhodnutia nemohli spochybniť. O trovách odvolacieho konania rozhodol podľa § 255 ods. 1 C.s.p. v spojení s § 262 ods. 1 a § 396 ods. 1 C.s.p.

5. Proti uvedeným uzneseniam odvolacieho súdu podala žalobkyňa dovolanie, ktoré odôvodnila tým, že súd jej nesprávnym procesným postupom znemožnil, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 písm. f/ C.s.p.). Podľa jej názoru súdy postupovali procesne nesprávne a neprípustne formalisticky, ak jej nepriznali oslobodenie od súdnych poplatkov a ak zastavili konanie pre nezaplatenie súdneho poplatku, a tak vo vzťahu k nej hrubo narušili princíp právnej istoty a spravodlivosti, ktorý im ukladá povinnosť rozhodovať podľa platného zákona a zakazuje zneužiť zákon ignorovaním jej predložených dôkazov a vyjadrení, ktoré súd prvej inštancie vyhodnotil v rozpore s čl. 3 ods. 1 C.s.p., a povinnosť zaobchádzať s rovnakými prípadmi rovnako, pričom poukázala na rozhodnutia, na základe ktorých jej súdy v iných konaniach, vrátane konania, ktorého obnovu sa podaním žaloby v tejto veci domáha, oslobodenie od súdnych poplatkov priznali. Tvrdila, že súdy nesprávne a neúplne zistili skutkový stav, nezaoberali sa dôvodmi, ktoré uviedla vo svojich podaniach resp. ich nesprávne vyhodnotili, svoje rozhodnutia založili na skutočnostiach, ktoré nemajú oporu v súdom spise a sú v rozpore so skutkovým stavom, a vec nesprávne právne posúdili, keď do úvahy nevzali jej platobné schopnosti a skutočnosť, že nevyvíja podnikateľskú činnosť a nemá žiadne finančné prostriedky; preto pokladá postup súdu pri rozhodovaní za svojvoľný a arbitrárný. Ďalej súdom oboch nižších inštancií vytýkala, že ich rozhodnutia neobsahujú správne poučenia o možnosti podania riadnych a mimoriadnych opravných prostriedkoch. Uznesenia odvolacieho súdu pokladala za vnútorne rozporné, keď odvolací súd na jednej strane uviedol, že žalobkyňa nemá žiadne finančné prostriedky, ale napriek tomu považoval postup súdu prvej inštancie za relevantný, a konštatoval, že nebola splnená druhá podmienka pre priznanie oslobodenia od súdnych poplatkov, ktorou sa okresný súd nezaoberal, a následne účelovo manipuloval s dôvodmi uvádzanými v žalobe na obnovu konania. Navyše, všetky napadnuté rozhodnutia neboli prejednané verejne a nemala možnosť zúčastniť sa pri ich vydaní a vyjadriť sa k nim. Navrhla, aby dovolací súd obidve napadnuté rozhodnutia odvolacieho súdu zmenil tak, že budú znieť: „Krajský súd v Bratislave uznesenie Okresného súdu Bratislava IV z 11. júna 2015 č. k. 23 C 170/2014-60 zrušuje, žalobkyni priznáva oslobodenie od súdnych poplatkov pre celé konanie a vec mu vracia na ďalšie konanie.“ a „Krajský súd v Bratislave uznesenie Okresného súdu Bratislava IV z 10. mája 2016 č. k. 23 C 170/2014-75 zrušuje, povoľuje obnovu konania 8 C 278/2004 a vec mu vracia na ďalšie konanie.“.

6. V prejednávanej veci dovolanie žalobkyne smeruje jednak proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave z 30. septembra 2015 sp. zn. 14 Co 347/2015, a tiež proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave z 31. augusta 2016 sp. zn. 4 Co 308/2016. Prípustnosť jej dovolania bolo preto potrebné skúmať vo vzťahu

ku každému napadnutému rozhodnutiu odvolacieho súdu osobitne.

7. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 35 C.s.p.) skúmal najskôr, či je prípustné dovolanie žalobkyne v časti smerujúcej proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave z 30. septembra 2015 sp. zn. 14 Co 347/2015, ktorým odvolací súd potvrdil uznesenie Okresného súdu Bratislava IV z 11. júna 2015 č. k. 23 C 170/2014-60, ktorým žalobkyni nebolo priznané oslobodenie od platenia súdnych poplatkov v prejednávanej veci. Pred preskúmaním vecnej správnosti tohto rozhodnutia najprv zisťoval včasnosť podania dovolania, pričom dospel k záveru, že dovolanie žalobkyne v tejto časti bolo podané oneskorene.

8. Podľa prechodného ustanovenia § 470 ods. 1 C.s.p., ktorý nadobudol účinnosť 1. júla 2016, platí, že ak nie je ustanovené inak, platí tento zákon aj na konania začaté pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti. Podľa § 470 ods. 2 veta prvá C.s.p. právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, zostávajú zachované. Podľa § 470 ods. 3 C.s.p. na lehoty, ktoré dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona neuplynuli, sa použijú ustanovenia tohto zákona; ak však zákon doteraz ustanovoval dlhšiu lehotu, uplynie lehota až v tomto neskoršom čase.

9. Napriek skutočnosti, že dovolanie bolo podané 24. januára 2017, t. j. za účinnosti Civilného sporového poriadku, pre záver o tom, či dovolanie bolo podané včas alebo oneskorene, bolo potrebné použiť ten procesný predpis, ktorý bol účinný v čase plynutia dovolacej lehoty. Takýto postup dovolaciemu súdu zároveň implikuje ustanovenie § 470 ods. 2 C.s.p., podľa ktorého právne účinky úkonov, ktoré nastali v konaní pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, zostávajú zachované. Včasnosť podania dovolania je jednou z podmienok prípustnosti dovolania, ktorej splnenie je procesným predpokladom pre to, aby dovolací súd mohol uskutočniť meritórny dovolací prieskum napadnutého rozhodnutia a konania, ktoré mu predchádzalo. V prípade, že lehota na podanie dovolania počas účinnosti staršej procesnej úpravy márne uplynula, vznikol právny následok v podobe neprípustnosti dovolania a na tomto následku nemôže nová procesná úprava nič zmeniť.

10. V prejednávanej veci je dovolaním napadnuté uznesenie Krajského súdu v Bratislave z 30. septembra 2015 sp. zn. 14 Co 347/2015, vydané za účinnosti Občianskeho súdneho poriadku, ktorý začatie plynutia lehoty na podanie dovolania viazal na deň právoplatnosti rozhodnutia, ktoré sa dovolaním napáda. Dovolaním napadnuté uznesenie odvolacieho súdu nadobudlo právoplatnosť 4. decembra 2015. Lehota na podanie dovolania začala plynúť v čase účinnosti Občianskeho súdneho poriadku. Dovolací súd preto posudzoval včasnosť podania dovolania v zmysle ustanovení § 240 a § 57 O.s.p., a tiež možnosť odpustenia zmeškania lehoty na jeho podanie v zmysle ustanovení § 240 ods. 2 a § 58 O.s.p. Ustanovenie § 470 ods. 3 C.s.p., podľa ktorého sa na lehoty použijú ustanovenia novej procesnej úpravy, je možné aplikovať len v prípade, ak by lehota neuplynula do dňa nadobudnutia účinnosti Civilného sporového poriadku (t. j. do 1. júla 2016); o taký prípad tu ale nešlo.

11. Podľa § 240 ods. 1 O.s.p. účastník môže podať dovolanie do jedného mesiaca od právoplatnosti rozhodnutia odvolacieho súdu na súde, ktorý rozhodoval v prvom stupni. Ak odvolací súd vydal opravné uznesenie, plynie táto lehota od doručenia opravného uznesenia.

12. Podľa § 240 ods. 2 O.s.p. zmeškanie lehoty uvedenej v odseku 1 nemožno odpustiť. Lehota je však zachovaná, ak sa dovolanie podá v lehote na odvolacom alebo dovolacom súde.

13. Podľa § 57 ods. 2 O.s.p. lehoty určené podľa týždňov, mesiacov alebo rokov sa končia uplynutím toho dňa, ktorý sa svojim označením zhoduje s dňom, keď došlo ku skutočnosti určujúcej začiatok lehoty, a ak ho v mesiaci niet, posledným dňom mesiaca. Ak koniec lehoty pripadne na sobotu, nedeľu alebo sviatok, je posledným dňom lehoty najbližší nasledujúci pracovný deň.

14. V preskúmvanej veci je z obsahu súdneho spisu zrejmé, že dovolaním napadnuté rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť 4. decembra 2015 (v tento deň bolo rozhodnutie doručené žalobkyni). Vzhľadom k tomu, že v danom prípade nebolo vydané opravné uznesenie a nepripadá teda do úvahy

použitie ustanovenia § 240 ods. 1 druhá veta O.s.p., pripadol koniec jednomesačnej lehoty na podanie dovolania počítanej od nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia na 4. januára 2016. Tento deň bol pracovným dňom (pondelok), k posunutiu lehoty podľa § 57 ods. 2 druhá veta O.s.p. teda nedošlo a lehota na podanie dovolania uplynula polnocou uvedeného dňa. Dovolanie žalobkyne adresované dovolaciemu súdu však bolo odovzdané na poštovú prepravu (orgánu, ktorý má povinnosť ho doručiť) 23. januára 2017, teda zjavne po uplynutí zákonom stanovenej jednomesačnej lehoty.

15. Dovolací súd so zreteľom na uvedené a vychádzajúc z toho, že zmeškanie lehoty, v ktorej mohol účastník podať dovolanie, nebolo možné odpustiť (§ 240 ods. 2 prvá veta O.s.p.), dovolanie žalobkyne v časti smerujúcej proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave z 30. septembra 2015 sp. zn. 14 Co 347/2015 podľa § 447 písm. a/ C.s.p. odmietol ako oneskorene podané.

16. V ďalšom pristúpil dovolací súd k posúdeniu, či je prípustné dovolanie žalobkyne v časti smerujúcej proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave z 31. augusta 2016 sp. zn. 4 Co 308/2016, ktorým odvolací súd potvrdil uznesenie Okresného súdu Bratislava IV z 10. mája 2016 č. k. 23 C 170/2014-75 o zastavení konania pre nezaplatenie súdneho poplatku. Po zistení, že dovolanie v tejto časti podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 C.s.p.) strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 C.s.p.), zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 C.s.p.), bez nariadenia pojednávania (§ 443 C.s.p.) dospel k záveru, že dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné, a treba ho odmietnuť.

17. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je bezpochyby tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšej inštancie, sa v civilnom procese zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých občianskoprávny súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania pred občianskoprávnym súdom, vrátane dovolacieho konania (I. ÚS 4/2011). Ako už Najvyšší súd Slovenskej republiky konštatoval vo viacerých skorších rozhodnutiach (por. napr. sp. zn. 1 Cdo 113/2012, 2 Cdo 132/2013, 3 Cdo 18/2013, 4 Cdo 280/2013, 5 Cdo 275/2013, 6 Cdo 107/2012, 7 Cdo 92/2012), dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie. Tejto mimoriadnej povahy dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 C.s.p. proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Prípady, v ktorých je dovolanie proti rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 C.s.p. Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, je otázkou zákonnosti a jej riešenie patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu (m. m. napr. IV. ÚS 35/02, II. ÚS 324/2010, III. ÚS 550/2012).

18. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 C.s.p.). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (por. § 428 C.s.p.). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f/ C.s.p., je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a označiť v dovolaní náležitým spôsobom dovolací dôvod (§ 420 C.s.p. alebo § 421 C.s.p. v spojení s § 431 ods. 1 C.s.p. resp. § 432 ods. 1 C.s.p.). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

19. Žalobkyňa prípustnosť podaného dovolania vyvodzuje z § 420 písm. f/ C.s.p., podľa ktorého dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

20. Základným (a spoločným) znakom všetkých rozhodnutí odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie

pripustné podľa § 420 C.s.p., je to, že ide buď o rozhodnutie vo veci samej, alebo o rozhodnutie, ktorým sa konanie končí. V prípade, že dovolateľ vyvodzuje pripustnosť svojho dovolania z ustanovenia § 420 C.s.p., dovolací súd skúma primárne, či ide o rozhodnutie v ňom uvedené; k preskúmaniu opodstatnenosti argumentácie dovolateľa o existencii procesnej vady konania v zmysle § 420 písm. a/ až f/ C.s.p. pristupuje dovolací súd len vtedy, ak dovolanie smeruje proti rozhodnutiu uvedenému v tomto ustanovení. Napadnuté uznesenie odvolacieho súdu, ktorým bolo potvrdené rozhodnutie o zastavení konania pre nezaplatenie súdneho poplatku, je rozhodnutím, ktorým sa konanie končí. Dovolací súd preto v ďalšom skúmal, či k dovolateľkou tvrdenej vade zmätočnosti skutočne došlo. Dovolací súd však osobitne zdôrazňuje, že pre záver o pripustnosti dovolania v zmysle § 420 C.s.p. nie je významný subjektívny názor strany tvrdiacej, že došlo k vade vymenovanej v tomto ustanovení; rozhodujúcim je výlučne zistenie (záver) odvolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo.

21. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, navrhovaním a hodnotením dôkazov (IV. ÚS 252/04), ani právo dožadovať sa toho, aby súdy preberali alebo riadili sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných právnych predpisov (II. ÚS 3/97, II. ÚS 251/03), ani právo na to, aby bola pred všeobecným súdom úspešná, teda aby bolo rozhodnuté v súlade s jej požiadavkami a právnymi názormi (I. ÚS 50/04), a ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (I. ÚS 97/97).

22. Ako už Najvyšší súd Slovenskej republiky konštatoval vo viacerých skorších rozhodnutiach, pod odňatím možnosti konať pred súdom (vo všeobecnosti) treba rozumieť taký postup súdu, ktorým sa účastníkom konania znemožní realizácia tých procesných práv, ktoré im právna úprava priznáva za účelom zabezpečenia spravodlivej ochrany ich práv a právom chránených záujmov. Podľa ustálenej súdnej praxe sa za odňatie možnosti konať pred súdom považuje aj taký postup, keď súdy zastavia konanie, hoci pre také rozhodnutie neboli splnené zákonné podmienky. Nová právna úprava na samej podstate uvedeného nič nezmenila; postup súdu, keď zastavil konanie, hoci pre také rozhodnutie neboli splnené zákonné podmienky, treba považovať za nesprávny, ktorým sa strane znemožňuje realizácia jej patriacich procesných práv v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

23. So zreteľom na to, že konanie v predmetnej veci bolo v zmysle ustanovenia § 10 ods. 1 zákona o súdnych poplatkoch zastavené, základnou otázkou bolo, či v predmetnej veci existovali zákonné dôvody pre takýto postup súdu (zastavenie konania), alebo či súd mal v konaní pokračovať.

24. Z obsahu spisu v prejednávanej veci vyplýva, že žalobkyňa sa žalobou na obnovu konania podanou súdu prvej inštancie 11. júna 2014 a doplnenou podaním z 25. februára 2015 domáha povolenia obnovy konania vedeného na Okresnom súde Bratislava IV pod sp. zn. 8 C 278/2004, v ktorom sa proti žalovanému domáhala zaplata sumy 23 580,22 eur s príslušenstvom z titulu nároku na zaplata ceny za zhotovenie veci. Žalobkyňa podaním z 8. septembra 2014 navrhla, aby jej bolo priznané oslobodenie od platenia súdnych poplatkov pre celé konanie. Súd prvej inštancie o jej návrhu rozhodol uznesením z 11. júna 2015 č. k. 23 C 170/2014-60 v spojení s uznesením Krajského súdu v Bratislave z 30. septembra 2015 sp. zn. 14 Co 347/2015 tak, že jej oslobodenie od súdnych poplatkov v predmetnom konaní nepriznal. Po tom, ako uvedené uznesenie nadobudlo právoplatnosť (t. j. 4. decembra 2015), súd prvej inštancie výzvou z 30. marca 2016 vyzval žalobkyňu na zaplata súdneho poplatku za žalobu na obnovu konania, ktorý jej vyrubil vo výške 99,50 eur podľa položky 16 Sadzovníka súdnych poplatkov, ktorý je prílohou zákona o súdnych poplatkov, a zároveň ju poučil o následku jeho nezaplata v súdom stanovenej lehote 10 dní od doručenia výzvy, ktorým je zastavenie konania. Uvedenú výzvu aj s poučením žalobkyňa riadne prevzala 5. apríla 2016, avšak súdny poplatok nezaplata. Následne súd prvej inštancie konanie pre nezaplata súdneho poplatku zastavil uznesením z 10. mája 2016 č. k. 23 C 170/2014-75, ktoré Krajský súd v Bratislave na odvolanie žalobkyne uznesením z 31. augusta 2016 sp.

zn. 4 Co 308/2016 ako vecne správne potvrdil.

25. Z uvedeného vyplýva, že na prejednávajúcu vec sa nevzťahuje vecné oslobodenie a na žalobkyňu osobné oslobodenie od platenia súdnych poplatkov v zmysle § 4 ods. 1 a 2 zákona o súdnych poplatkoch a žalobkyňa od ich platenia v predmetnom konaní nebola oslobodená ani na základe rozhodnutia súdu v zmysle § 138 ods. 1 O.s.p. (jej návrh na priznanie oslobodenia od súdnych poplatkov bol právoplatne zamietnutý). Žalobkyňa teda v prejednávanej veci zaťažovala poplatkovú povinnosť a keďže súdny poplatok splatný podaním žaloby na obnovu konania nezaplatila, súd prvej inštancie procesne správne postupoval, ak ju v zmysle § 9 zákona o súdnych poplatkoch vyzval na jeho zaplatenie, ktorý v zmysle položky 16 Sadzobníka súdnych poplatkov vyrubil v správnej výške a vo výzve ju aj správne poučil o následkoch jeho nezaplatenia. Žalobkyňa na výzvu súdu súdny poplatok v stanovenej lehote nezaplatila, preto súd prvej inštancie postupoval správne, ak za splnenia podmienok uvedených v § 10 zákona o súdnych poplatkoch konanie pre nezaplatenie súdneho poplatku zastavil. Keďže žalobkyňa súdny poplatok nezaplatila ani do konca lehoty na podanie odvolania proti uzneseniu o zastavení konania pre nezaplatenie súdneho poplatku, správny bol postup odvolacieho súdu, keď na odvolanie žalobkyne napadnuté uznesenie súdu prvej inštancie potvrdil. Na základe uvedených skutočností dovolací súd dospel k záveru, že súdy oboch nižších inštancií postupovali procesne správne, na základe platného a účinného zákona. Ich postup nemožno považovať za nadmerne formalistický a žalobkyne neznemožnili uskutočňovať žiadne jej patriace procesné práva. Dovolateľka preto uvedenú vadu v zmysle § 420 písm. f/ C.s.p. vytýka súdom oboch nižších inštancií neopodstatnene.

26. Dovolateľka ďalej v dovolaní namieta, že súdy nesprávne a neúplne zistili skutkový stav, nezaoberali sa dôvodmi, ktoré uviedla vo svojich podaniach resp. ich nesprávne vyhodnotili, svoje rozhodnutia založili na skutočnostiach, ktoré nemajú oporu v súdnom spise a sú v rozpore so skutkovým stavom, a vec nesprávne právne posúdili, keď do úvahy nevzali jej platobné schopnosti a skutočnosť, že nevyvíja podnikateľskú činnosť a nemá žiadne finančné prostriedky a jej majetok je zablokovaný exekúciami.

27. Žalobkyňa vo svojom dovolaní vymedzila, že ho podáva proti dvom rozhodnutiam odvolacieho súdu. V takomto prípade je potrebné dôsledne rozlišovať, ktorého rozhodnutia sa ňou vytýkané nesprávnosti týkajú, pretože dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný a v dôsledku tejto viazanosti nemôže prejednať dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom (§ 440 C.s.p.). Dovolací súd má povinnosť skúmať podmienky prípustnosti dovolania vo vzťahu ku každému rozhodnutiu odvolacieho súdu osobitne. Prípustnosť dovolania v časti smerujúcej proti jednému rozhodnutiu bez ďalšieho nezakladá prípustnosť dovolania v časti smerujúcej proti druhému rozhodnutiu. A rovnako nesprávnosti vytýkané len jednému rozhodnutiu nemôžu založiť prípustnosť dovolania proti inému rozhodnutiu.

28. So zreteľom na uvedené dovolací súd podľa obsahu dovolania žalobkyne a jej námietok vyhodnotil, že pokiaľ dovolateľka namieta, že súdy vychádzali z nesprávne a neúplne zisteného skutkového stavu a vec nesprávne právne posúdili, ak nezohľadnili jej finančné pomery a platobné schopnosti a skutočnosť, že v iných súdnych konaniach jej bolo priznané oslobodenie od platenia súdnych poplatkov, tieto jej námietky nesmerujú proti uzneseniu, ktorým odvolací súd potvrdil rozhodnutie súdu prvej inštancie o zastavení konania pre nezaplatenie súdneho poplatku, ale proti uzneseniu, ktorým odvolací súd potvrdil rozhodnutie súdu prvej inštancie o nepriznaní oslobodenia od súdnych poplatkov žalobkyne, proti ktorému dovolanie nie je prípustné (por. odseky 7. až 15. tohto rozhodnutia). V dôsledku spomenutej viazanosti odvolacieho súdu dovolacími dôvodmi vo vzťahu ku každému napadnutému rozhodnutiu osobitne dovolací súd prejednal dovolanie žalobkyne len v rozsahu, ktorý dovolacími dôvodmi vymedzila proti uzneseniu o zastavení konania pre nezaplatenie súdneho poplatku.

29. Pokiaľ dovolateľka vytýka súdom niektoré nedostatky v procese obstarávania skutkových podkladov pre rozhodnutie, prípadne namieta tiež nesprávnosť hodnotenia výsledkov dokazovania, dovolací súd pripomína, že už podľa predchádzajúcej právnej úpravy nebolo dôvodom znemožňujúcim realizáciu procesných oprávnení strany sporu (a zakladajúcim prípustnosť dovolania) nesprávne zistený skutkový stav, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého z dôkazov

(R 37/1993, R 125/1999, R 42/1993), pretože do obsahu práva na spravodlivý proces nepatrí právo účastníka konania vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ním navrhnutých dôkazov súdom, prípadne sa dožadovať ním navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (I. ÚS 97/97). Nová právna úprava na samej podstate uvedeného nič nezmenila. Prípustnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f/ C.s.p. nie je spôsobilé založiť ani nedostatočné zistenie rozhodujúcich skutkových okolností. Dovolanie totiž nie je „ďalším“ odvolaním, ale je mimoriadnym opravným prostriedkom určeným na nápravu len výslovne uvedených procesných (§ 420 C.s.p.) a hmotnoprávných (§ 421 ods. 1 C.s.p.) väd. Preto sa dovolaním nemožno úspešne domáhať revízie skutkových zistení urobených súdom prvej inštancie a odvolacím súdom, ani prieskumu nimi vykonaného dokazovania.

30. Obdobne prípustnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f/ C.s.p. nezakladá (a účinky umožňujúce meritórny dovolací prieskum nevyvoláva) ani to, že napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu (prípadne) spočívalo na nesprávnych právnych záveroch. Nesprávne právne posúdenie veci nezakladá procesnú vadu zmätočnosti, pretože ním sa strane neznemožňuje realizácia jej procesných oprávnení (R 54/2012, R 24/2017).

31. Dovolací súd poukazuje tiež na konštatovanie Ústavného súdu Slovenskej republiky v rozhodnutí sp. zn. IV. ÚS 196/2014 (ktoré sa síce týkalo právneho stavu do 30. júna 2016, je však naďalej aktuálne), v zmysle ktorého prípadný nedostatok riadneho odôvodnenia dovolaním napadnutého rozhodnutia, nedostatočne zistený skutkový stav alebo nesprávne právne posúdenie veci nezakladá vadu zmätočnosti.

32. Pre prípad, že dovolateľka namieta vnútornú rozpornosť rozhodnutí odvolacieho súdu, ktorú vidí v tom, že odvolací súd na jednej strane tvrdí, že žalobkyňa nemá žiadne finančné prostriedky, ale napriek tomu považuje postup súdu prvej inštancie za relevantný, a ďalej konštatuje, že nebola splnená druhá podmienka pre priznanie oslobodenia od súdnych poplatkov (t. j. že nejde o zrejme bezúspešné uplatňovanie alebo bránenie práva - pozn. dovolacieho súdu), ktorou sa okresný súd vôbec nezaoberal, a následne účelovo manipuluje s dôvodmi uvádzanými v žalobe na obnovu konania, dovolací súd uvádza, že táto vytýkaná nesprávnosť podľa svojho obsahu smeruje len proti uzneseniu odvolacieho súdu, ktorým potvrdil uznesenie súdu prvej inštancie o nepriznaní oslobodenia od súdnych poplatkov. Aj keby tieto jej tvrdenia boli opodstatnené (dovolací súd ich z uvedeného aspektu neposudzoval), uvedená vada sa netýka rozhodnutia odvolacieho súdu, ktorým potvrdil uznesenie súdu prvej inštancie o zastavení konania pre nezaplatenie súdneho poplatku, vo vzťahu k tomuto rozhodnutiu nemohla mať za následok znemožnenie uskutočňovania procesných práv patriacich dovolateľke a nemôže založiť prípustnosť jej dovolania v tejto časti v zmysle § 420 písm. f/ C.s.p.

33. K dovolacej námietke žalobkyne o tom, že rozhodnutia oboch súdov nižších inštancií neobsahujú správne poučenie o možnosti podania opravných prostriedkov, dovolací súd uvádza, že táto jej námietka je zjavne nenáležitá. Z obsahu spisu je zrejmé, že uznesenie súdu prvej inštancie o zastavení konania pre nezaplatenie súdneho poplatku obsahuje poučenie podľa § 157 ods. 1 O.s.p.; v tejto súvislosti dovolací súd považuje za potrebné poznamenať, že Občiansky súdny poriadok priznával účastníkovi konania právo podať proti uzneseniu bez ohľadu na to, či bolo vydané vyšším súdnym úradníkom alebo sudcom, len jeden riadny opravný prostriedok, a to odvolanie, o čom boli strany sporu v rozhodnutí riadne poučené. Z obsahu spisu tiež vyplýva, že aj rozhodnutie odvolacieho súdu, ktorým uvedené prvoinštančné uznesenie potvrdil, obsahuje správne poučenie v zmysle § 393 ods. 1 C.s.p. Na základe uvedeného možno uzavrieť, že súdy namietaným postupom neznemožnili dovolateľke realizáciu žiadnych jej procesných práv, vrátane práva podať proti týmto rozhodnutiam opravný prostriedok, ktoré aj dovolateľka využila, a preto im nedôvodne vytýka, že konanie zaťažili vadou v zmysle § 420 písm. f/ C.s.p.

34. Pokiaľ dovolateľka tvrdí, že jej odvolací súd odňal jej procesné práva tým, že na prejednanie odvolania nenariadil pojednávanie a rozhodol bez jej účasti, dovolací súd poukazuje na to, že podľa § 385 ods. 1 C.s.p. na prejednanie odvolania nariadi odvolací súd pojednávanie vždy, ak je potrebné zopakovať alebo doplniť dokazovanie alebo to vyžaduje dôležitý verejný záujem. O tom, či je potrebné vo veci zopakovať alebo doplniť dokazovanie, rozhoduje výhradne odvolací súd. V danom prípade sa odvolací

súd stotožnil so skutkovými závermi súdu prvej inštancie (por. odseky 7. a 8. odôvodnenia uznesenia odvolacieho súdu), preto je namieste záver, že nemal dôvod dokazovanie zopakovať (§ 384 ods. 1 C.s.p.). Existenciu podmienok pre doplnenie dokazovania odvolací súd nezistil (§ 384 ods. 2 a 3 C.s.p.). Keďže pre nariadenie pojednávania nebol daný ani verejný záujem, rozhodnutie o veci bez nariadenia pojednávania je postupom, ktorý plne zodpovedá zákonu (§ 385 ods. 1 C.s.p.). Postupom odvolacieho súdu, ktorý sa nepriechil zákonu, nemohlo dôjsť k porušeniu práva dovolateľky na spravodlivý súdny proces. Neopodstatnená je preto námietka, že namietaným postupom odvolacieho súdu došlo k procesnej vade v zmysle § 420 písm. f/ C.s.p.

35. V tejto súvislosti nad rámec prieskumu dovolacieho konania dovolací súd považuje za potrebné vo vzťahu k namietanej vade proti uzneseniu odvolacieho súdu, ktorým potvrdil uznesenie súdu prvej inštancie o nepriznaní žalobkyni oslobodenia od súdnych poplatkov, uviesť, že podľa právnej úpravy platnej v čase prejednávania odvolania žalobkyne proti uzneseniu súdu prvej inštancie o nepriznaní oslobodenia od súdnych poplatkov len v prípadoch uvedených v § 214 ods.1 O.s.p. bol odvolací súd povinný nariadiť pojednávanie. V ostatných prípadoch mohol rozhodnúť aj bez nariadenia odvolacieho pojednávania. O tom, či v prípadoch, na ktoré sa nevzťahovalo ustanovenie § 214 ods. 1 O.s.p., bude nariadené odvolacie pojednávanie, rozhodoval odvolací súd sám. V danom prípade odvolanie žalobkyne smerovalo proti rozhodnutiu (uzneseniu o nepriznaní oslobodenia od platenia od súdnych poplatkov) o procesnom úkone - návrhu, ktoré nie je podaním vo veci samej a na ktoré sa nevzťahovalo ustanovenie § 214 ods. 1 O.s.p. Pre konanie a rozhodovanie súdu o takýchto podaniach, ktoré sa netýkajú merita vecí, zákon (§ 214 ods. 2 O.s.p.) nevyžadoval prítomnosť účastníkov súdneho konania (I. ÚS 30/97, I. ÚS 87/97). Z tohto dôvodu ak odvolací súd mal za to, že neboli splnené podmienky pre nariadenia odvolacieho pojednávania a o odvolaní rozhodol bez jeho nariadenia a bez prítomnosti účastníkov konania, jeho postup zodpovedal v danom čase ustanoveniu § 214 ods. 1 a 2 O.s.p. a nemal za následok procesnú vadu konania uvedenú v § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p. (teraz § 420 písm. f/ C.s.p.).

36. Vzhľadom na uvedené dovolací súd uzatvára, že dovolateľka neopodstatnene tvrdí, že súd jej nesprávnym procesným postupom znemožnil, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Z týchto dôvodov dospel dovolací súd k záveru, že dovolanie žalobkyne v časti smerujúcej proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave z 31. augusta 2016 sp. zn. 4 Co 308/2016 nie je podľa § 420 písm. f/ C.s.p. prípustné, preto ho ako dovolanie smerujúce proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je prípustné, odmietol (§ 447 písm. c/ C.s.p.).

37. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov dovolacieho konania dovolací súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 druhá veta C.s.p.). O výške náhrady trov dovolacieho konania žalovaného rozhodne súd prvej inštancie (§ 453 ods. 1 C.s.p. v spojení s § 262 ods. 2 C.s.p.).

38. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.